

FREDNINGSVÆRDI ER

GARVERGÅRDEN

KØGE KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	27.10.2016
Besigtiget af:	Tine Meyling
Journalnummer:	2011-7.82.07/259-0001
Kommune:	Køge Kommune
Adresse:	Vestergade 7 og 7A, 4600 Køge
Betegnelse:	Garvergården
Fredningsår:	1918
Omfang:	Forhus med sidehus og dettes nu fritstående tre sydligste fag (ca. 1600)

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Garvergården består af et forhus, der indgår i Vestergades søndre husrække, sammenbygget med et sidehus samt en lille halvtagsbygning mod syd.

Garvergårdens forhus er et otte fag langt bindingsværkshus med knægtbygget stokværksfremspring mod gaden og højstolper med gennemstukne bjælketappe mod gården. Facaden mod gaden beskrives således i ”Bevaringsværdige huset i Køge”: *Knægtene, der støtter gadesidens stokværksfremspring, er udformet som volutsungne konsoller med akantusbladværk og en lodret perlestav for forsiden. Den øverste skrå flade umiddelbart under bjælkeenden er dekoreret med beslagværk omfattende en midtroset. Under det volutsungne led et lille tandsnit. På knægtenes sider beslagværk. Mellem bjælkeender er udmuret med et retkantet skifte og herover et kvartrundet rulleskifte. Forsiden af overgangsforremmen (over bjælkeenderne) er dekoreret med udskåret beslagværk med rosetter. Den fremspringende skalkrem er støttet af de for Køge så karakteristiske tagskægsknægte, der omslutter det øverste bjælkelags gennemstukne tappe. Af disse knægte er de yderste retkantede med udskåret beslagværk på de tre sider. De øvrige knægte har forneden et næsten kvadratisk led med en roset på forsiden, medens det mellemste led er udformet som en art snoet halvsøjle, hvis udseende veksler fra knægt til knægt. Under tagskægsknægtene et gennemløbende profilbånd med tandsnit. I de syv østlige fag er overetagens løsholter fjernet i forbindelse med indsættelsen af større vinduer. Under de fjernede løsholter dobbelte skråstivere, hvis øverste ender er bortskåret. Det vestligste fag syntes at være ændret og gjort smallere (også den vestlige portstolpe er fjernet) formentlig i forbindelse med opmuringen af en brandgavl. I de øverste tavl er der mellem det gennemløbende profilbånd og tagremmen indsat korte lodrette dokker. Et par afrensede tavl viser, at udmuringen er af munkesten lagt i mønster.*

Forhuset bærer et teglhængt heltag med en skorstenspipe i rygningen, udført i gul, blank mur med sokkel og krave. I de vestligste to fag er en portåbning og i det østligste fag en trappe op til boligen på første etage. De øvrige fag tilhører butikken og er udført med fine gamle butiksvinduer mellem højstolperne. Vinduerne er underdelt på midten med en smal sprosse. Mellem butiksvinduerne er en gammel butiksdør med glastruder over et fyldingsparti. Vinduerne på første etage er torammede med tre runder i hver ramme, opgangsdøren er en ældre fyldingsdør med en rude øverst, og porten er en ældre, tofløjet revleport med pålagte kvadratiske felter samt en mindre gående revledør. Alle vinduer og døre samt porten er malet mørkegrønne. Tømmerkonstruktionen er malet sort og murværket er kalket jernvitriol.

Portrummet er belagt med pigsten, soklen er sort, vestvæg og tavl i østvæg samt loftbrædder og bjælker er kalket hvide, bindingsværket er brunt opstolpet og dragere er brune. I østvæggen er en grønmalet fyldingsdør.

Gårdsiden af forhuset og det dermed sammenbyggede, otte fag lange sidehus er udført med synligt bindingsværk med gennemstukne bjælkeender, både ved stokværksfremspringet i sidehuset og over vinduerne på første etage. Øverst er et højt styrterum. Sidehusets bagside ind mod Vestergade nr. 5 har højstolper i facadens fulde bredde. Vinduerne er varierende i størrelse og i antal af ruder, men alle vinduer er ældre, formentlig er også nogle oprindelige. Alle vinduer er malet mørkegrønne. Gavlen har muret underfacade og er herover beklædt med lodretstillede brædder afsluttet af et sternbræt. Alt træværk er malet brunt. Gavlen har et- og torammede, mørkegrønne vinduer med henholdsvis to og seks ruder i hver ramme. Taget er et rødt, teglhængt heltag med få seks-stens støbejernsvinduer. I rygningen er en skorstenspipe udført i gule sten med sokkel og krave.

I det indre er stueetagen indrettet til butik med tilhørende baglokaler. Stueetagen fremstår med en oprindelig eller ældre planløsning i sidehuset og med ganske få ændringer i forhuset. Boligen på første etage kommer man til via en hovedtrappe, langs den østlige gavl. Mod gaden er der højloftede stuer. I værelset mod gården er bevarede brystningspaneler. Der er et mindre køkken i sidehuset, tæt ved forhuset, og værelser mod gavlen. Der er ældre døre og gerichter, brædegulve, beklædte bjælker og perlestavslofter. Taget er understrøget.

Sammenbygget med et tværhus, der ikke er omfattet af fredningen, er et tre fag langt, énetages sidehus, der bærer et rødt, teglhængt halvtag med svag hældning og en skorstenspipe med sokkel og krave i rygningen. Disse tre fag udgør den sydlige ende af det med forhuset

sammenbyggede sidehus, der engang har strakt sig helt ned til tværhuset – i alt 18 fag. Overetagen er fjernet, men knægtene, bjælkerne og overgangsfodremmen, der har båret den oprindeligt fremspringende overetage er bevaret. Soklen er sort, bindingsværket brunt opstolpet og tavlene er gulkalkede. Gavlen er let fremkraget og båret af knægte. Vinduerne er ældre, torammede vinduer med små ruder og dørene er ældre revledøre. Både vinduer og døre er malet mørkegrønne.

De indre skillevægge er dels af kridtsten dels af bindingsværk. Det indre anvendes til depot samt kontorindretning.

— BYGNINGSHISTORIE

Forhuset må, at dømme efter knægtformerne og udskæringernes stilpræg, være opført omkring eller kort før år 1600. Af sidehuset er de otte nordligste fag samtidige med forhuset. Sidehusets øvrige ti fag mod syd, hvoraf underetagen af de tre sydligste fag stadig er bevaret, må være nogenlunde jævnaldrende med det bevarede sidehus på otte fag jævnfør knægtenes udformning.

— KILDER

Bevaringsværdige Huse i Køge; udarbejdet af Hans Henrik Engquist, Fredningsstyrelsen, Det særlige Bygningssyn, 1978

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi ved Garvergården knytter sig til forhuset som en del af gadens husrække, hvor facaden er en vægtig del af gadebilledet. Forhuset er, som meget af den indre bys karakteristiske bebyggelse, placeret ud til gadelinjen og tilpasser sig dermed det traditionelle gadenets lukkede randbebyggelse, som forankrer sig i Køges middelalderlige bykerne. Porten i forhusets vestligste fag giver adgang til gårdrummet, hvor de øvrige bygninger, belægningen og beplantningen bidrager til forståelsen af et traditionelt gårdmiljø med en tidstypisk bebyggelsesstruktur.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Garvergårdens kulturhistoriske værdi relaterer sig til samtlige bygningers facader, der som type fortæller om de arkitektoniske retningslinjer for bindingsværksbygninger i to stokværk i en købstad omkring 1600-tallet. Disse bygninger er kendetegnet ved deres rigt udsmykkede bindingsværk. Hertil kommer de oprindelige vinduer,

som findes i både for- og sidehus, samt forhusets ældre butiksvinduer og butiksdør.

Den kulturhistoriske værdi knytter sig endvidere til det ubrudte tegltag med dets skorstenspiber og i den gennemgående port ind til gårdrummet.

Den kulturhistoriske værdi i stueetagen består i indretningen med butik mod gaden og velbevarede baglokaler med ydmyg indretning. Dette i form af gulvbrædder, kalkede mure- og bræddevægge, revledøre og synlige bjælker. Hertil kommer den lange ligeløbstrappe mod øst, der fører op til beboelsen på første etage. Beboelsen på første etage står stort set uden ændringer med to stuer mod gaden, køkkenet i starten af sidehuset med tilknyttet spisestue/folkestue ved køkkenet, samt værelser ved sidehusets gavl. Planløsningen fremstår oprindelig med bevarede ældre overflader og bygningsdele i form af ligeløbstrappen, døre med gerichter og dørgreb samt paneler, gulve og lofter.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Garvergårdens arkitektoniske værdi er enslydende med den kulturhistoriske værdi ved det, at ejendommen fremstår som en uspoleret helhed. Dette både i det ydre og der indre.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

Garvergårdens bærende fredningsværdier knytter sig i det ydre til forhusets, sidehusets og den fritstående del af sidehusets bindingsværksfacader i henholdsvis to og et stokværk med alle detaljer, herunder stokværksfremspring, højstolpekonstruktion, knægte og gennemstukne bjælkeender. Hertil kommer de oprindelige vinduer, den ældre port, de ældre butiksvinduer og den ældre butiksdør samt de øvrige ældre døre. Endvidere kommer de røde, teglhængte hel- og halvtage med stort set ubrudte tagflader og skorstenspiber i rygningerne samt forhusets portgennemgang og endelig den traditionelle materialeholdning.

Garvergårdens bærende fredningsværdier i det indre knytter sig til stueetagens indretning med butik mod gaden og de velbevarede baglokaler med ydmyg indretning i form af gulvbrædder, kalkede mure- og bræddevægge, revledøre og synlige bjælker. De bærende fredningsværdier ligger tillige i førstesalens velbevarede og tilsyneladende oprindelige beboelsesindretning med to stuer mod gaden, køkkenet i starten sidehuset med tilknyttet spisestue/folkestue samt værelser ved sidehusets gavl. Hertil kommer alle ældre

overflader og bygningsdele i form af døre, gerichter, dørgreb, paneler, gulve og lofter samt den traditionelle materialeholdning.

— ANBEFALINGER

Det anbefales, at taget skal omlægges og/eller udskiftes indenfor en kort årrække.

Gulvet i køkkenet på første etage skal have et bræddegulv, hvis ikke der ligger brædder under de nuværende plader.

Porten er blevet forsynet med en markant Pumpe. Porten bør ikke have Pumpe, men måske ved en istandsættelse vil betjeningen fremadrettet kunne gøres lettere.